

Wpływ udziału w programie Erasmus+ na rozwój kompetencji i plany zawodowe studentów uczelni wyższych

Sebastian Czackowski

Politechnika Białostocka, Wydział Inżynierii Zarządzania

e-mail: sebastian.czackowski.115455@student.pb.edu.pl

Marcin Robert Czubaszek

Politechnika Białostocka, Wydział Inżynierii Zarządzania

e-mail: marcin.czubaszek@pb.edu.pl

DOI: 10.65731/az-2026-0079

Streszczenie

Celem artykułu jest analiza wpływu udziału w programie Erasmus+ na rozwój kompetencji oraz plany zawodowe studentów uczelni wyższych. Badanie własne przeprowadzono metodą CAWI wśród byłych uczestników programu, wykorzystując kwestionariusz ankietowy z pięciostopniową skalą Likerta do oceny rozwoju czterech kategorii kompetencji: językowych, miękkich, międzykulturowych i akademickich. Udział w programie w największym stopniu przełożył się na rozwój kompetencji językowych i międzykulturowych, w mniejszym natomiast na kompetencje miękkie i akademickie. Wymiana wpłynęła również na plany zawodowe znacznej części respondentów, w tym na ich zainteresowanie podjęciem pracy za granicą. Otrzymane wyniki, zestawione z innymi badaniami o podobnej tematyce, wykazują wysoką zbieżność zarówno w zakresie i rozwijanych kompetencji, jak i kierunku wpływu programu na decyzje zawodowe uczestników.

Słowa kluczowe

Program Erasmus+, kompetencje, plany zawodowe

Wstęp

Program Erasmus+ jest jednym z najważniejszych instrumentów Unii Europejskiej w obszarze edukacji. Od momentu powstania w 1987 roku umożliwił milionom studentów wyjazd do innego kraju europejskiego, a z czasem jego zakres znacznie się poszerzył. Celem głównym badania była analiza i ocena, w jakim stopniu uczestnictwo w programie Erasmus+ wpłynęło na decyzje zawodowe i rozwój kompetencji wśród wybranej grupy jego uczestników, a także porównanie otrzymanych odpowiedzi z innymi dostępnymi danymi.

1. Przegląd literatury

1.1. Erasmus – geneza, założenia, cele

Program Erasmus powstał w 1987 roku, a jego celem od początku było ułatwienie studentom wyjazdu na studia do innego europejskiego kraju [<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/history-funding-and-future>, 04.07.2026]. Już w pierwszym roku funkcjonowania organizacja postawiła ambitny cel, aby umożliwić wyjazd na wymianę 10% studentów w Europie [<https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/erasmus-program>, 04.07.2026].

Na przestrzeni lat zakres programu uległ znacznemu rozwinięciu. W 2014 roku projekt przekształcono w Erasmus+, poszerzając jego działanie poza szkolnictwo wyższe. Objęto nim między innymi edukację szkolną, kształcenie zawodowe, edukację dorosłych, młodzież oraz sport. Jak można zauważyć, była to istotna zmiana na wielu płaszczyznach, oferując bardziej kompleksowe podejście.

Formalnie cele programu wyznacza unijna regulacja (rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/817), która wskazuje na promowanie mobilności edukacyjnej, współpracę między różnymi instytucjami oraz podnoszenie jakości i dostępności kształcenia. Nadzór nad całością sprawuje Komisja Europejska wraz z Agencją Wykonawczą ds. Edukacji i Kultury (EACEA) [<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/structure>, 04.07.2026].

W praktyce realizacja programu opiera się na trzech głównych filarach, z których każdy obejmuje inny rodzaj konkretnych działań [<https://eucalls.net/blog/an-overview-of-erasmus-key-actions-and-application-process>, 04.07.2026].

Pierwszy filar koncentruje się na mobilności edukacyjnej osób indywidualnych. W jego ramach uczniowie, studenci, słuchacze, stażyści i młodzi ludzie mogą wyjechać za granicę, aby studiować, odbyć praktykę zawodową lub wolontariat. Z drugiej strony nauczyciele, wykładowcy, trenerzy, pracownicy młodzieżowi i kadra instytucji edukacyjnych mają możliwość wyjazdów na szkolenia, obserwacje pracy, czy prowadzenie zajęć w partnerskiej instytucji. Uczestnicy mogą też korzystać z bezpłatnego wsparcia językowego online, przygotowującego ich do pobytu za granicą. Dla studentów podejmujących pełne studia magisterskie dostępne są ponadto pożyczki gwarantowane przez program.

Drugi filar wspiera współpracę instytucji na rzecz innowacji i wymiany dobrych praktyk. Obejmuje on między innymi partnerstwa na rzecz współpracy, w ramach których szkoły, uczelnie, przedsiębiorstwa i organizacje pozarządowe z różnych krajów wspólnie tworzą nowe narzędzia edukacyjne. W tym samym obszarze funkcjonują też bardziej wyspecjalizowane inicjatywy, takie jak Sojusze Uniwersytetów Europejskich, czyli trwałe związki uczelni z różnych krajów, które wspólnie kształtują strategię kształcenia i prowadzą badania. Kolejnym ważnym elementem są Centra Doskonałości Zawodowej, umożliwiające szkołom zawodowym szybsze dostosowywanie oferty do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Istnieją również Akademia Nauczycielskie Erasmus+, wypracowujące nowe modele kształcenia nauczycieli. Program wspiera również wymiany wirtualne, co w praktyce oznacza moderowane spotkania online, w których młodzi ludzie z Europy i krajów partnerskich prowadzą dialog międzykulturowy mimo dzielącej ich odległości.

Trzeci filar wspiera reformy polityk edukacyjnych na poziomie systemowym. Finansowane są tu analizy i badania, które dostarczają dowodów potrzebnych do kształtowania polityki edukacyjnej, a także europejskie narzędzia ułatwiające uznawanie kwalifikacji, dyplomów i punktów ECTS. Prowadzony jest ponadto dialog polityczny z krajami spoza programu, a działająca w tym obszarze sieć ekspertów ds. reform szkolnictwa wyższego doradza władzom lokalnym. W zakres filaru wchodzi także inicjatywy angażujące młodzież w życie publiczne – przede wszystkim młodzieżowe projekty partycypacyjne, w ramach których nieformalne grupy młodych ludzi organizują lokalne i transnarodowe działania promujące udział w życiu demokratycznym.

Oprócz opisanych trzech filarów program obejmuje także dwa dodatkowe komponenty. Pierwszym są działania „Jean Monnet”, nazwane na cześć jednego z twórców integracji europejskiej. Wspierają one nauczanie i badania dotyczące Unii Europejskiej, jej historii, instytucji, wartości oraz idei obywatelstwa europejskiego. Realizowane są one głównie poprzez finansowanie zajęć akademickich, katedr uniwersyteckich i debat na tematy z powyższego zakresu. Drugim komponentem jest

sport. W jego ramach finansowane są projekty ponadnarodowej współpracy, niekomercyjne wydarzenia sportowe oraz inicjatywy promujące aktywność fizyczną jako narzędzie integracji społecznej [<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-b/key-action-1/introduction>, 04.07.2026]. Aktualnie wszystkie te działania podporządkowane są czterem priorytetom: inkluzji i różnorodności, transformacji cyfrowej, kwestiom środowiskowym oraz zaangażowaniu w życie demokratyczne [<https://www.frse.org.pl/aktualnosci/erasmus-2024-zasady-terminy-przewodnik-po-programie>, 04.07.2026]. Widoczne jest to również w strukturze uczestników, gdyż znacząca część osób korzystających z programu to przedstawiciele grup o mniejszych szansach, na przykład migranci, osoby z niepełnosprawnościami czy w trudnej sytuacji społecznej [<https://www.frse.org.pl/aktualnosci/raport-roczny-erasmus-2024-juz-dostepny>, 04.07.2026]. Erasmus+ przeszedł zatem nie tylko ilościową, ale przede wszystkim jakościową przemianę. Z programu przeznaczanego dla wąskiego grona odbiorców stał się narzędziem, które konsekwentnie dąży do większej dostępności dla szerokiego grona odbiorców, niezależnie od ich pochodzenia czy sytuacji życiowej.

Warto też zauważyć, że kierunek dalszego rozwoju programu jest już dość wyraźnie zarysowany. Latem 2025 roku Komisja Europejska przedstawiła propozycję nowego rozporządzenia dotyczącego Erasmus+ na lata 2028 do 2034. Nowa odsłona programu ma być jeszcze mocniej powiązana z szerszymi celami Unii Europejskiej, takimi jak budowa Europejskiego Obszaru Edukacji czy rozwój kompetencji mieszkańców Europy w obliczu zmian technologicznych i gospodarczych. Planowane jest też połączenie Erasmus+ z Europejskim Korpusem Solidarności, co ma uprościć dostęp do możliwości nauki, wolontariatu i mobilności dla młodych ludzi [<https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-s-long-term-budget-2028-2034/>, 04.07.2026].

1.2. Kompetencje

Kompetencje definiuje się jako połączenie wiedzy, umiejętności oraz postaw, które są niezbędne danej osobie do wykonania określonego zadania lub funkcjonowania w danej sytuacji. Nabywa się je stopniowo, w toku edukacji formalnej, pozaformalnej i nieformalnej, na różnych etapach życia [Rada Unii Europejskiej, 2018; Szpilko i in., 2024; Ejdyś i in., 2024, s. 21].

Rozwój kompetencji miękkich w programie Erasmus+ wiąże się w dużej mierze z koniecznością funkcjonowania samodzielnie w nowym, obcym środowisku. Dotyczy to między innymi organizacji zamieszkania, dopełnienia formalności czy codziennego funkcjonowania bez wsparcia bliskich oraz znajomych. Taka sytuacja

wymusza na uczestnikach rozwijanie samodzielności, elastyczności i umiejętności zarządzania własnym czasem [Sierra-Huedo i Foucart, 2022, s. 1–12]. Ważnym elementem jest też wspólna praca w różnorodnych, międzynarodowych zespołach projektowych, w których często trzeba znaleźć kompromis pomimo różnic w stylach komunikacji czy podejściu do zadań. To sprzyja nie tylko rozwojowi umiejętności negocjacyjnych, ale też pracy zespołowej [Komisja Europejska, 2014].

Mimo tego, że sama zmiana otoczenia jest ważna, to jednak stopień rozwoju tych kompetencji w dużej mierze zależy od tego, w jakim stopniu student aktywnie uczestniczy w relacjach społecznych za granicą. Jeśli ktoś pozostaje tylko w gronie znajomych osób, nie wychodzi z własnej strefy komfortu, to trudno o większe zmiany czy rozwój [Sierra-Huedo i Foucart, 2022, s. 1–12; Dec i Szydło, 2023].

Długotrwałe wyjazdy dają więcej okazji do zetknięcia się z nowymi, nieprzewidywalnymi sytuacjami, a to uczy elastyczności i radzenia sobie z problemami [Komisja Europejska, 2014]. Należy zauważyć, że najważniejszy jest bezpośredni kontakt z ludźmi z innych kultur, a nie sama zmiana otoczenia. Najistotniejszymi czynnikami są jakość i częstotliwość tych kontaktów, bo to one kształtują zdolność obserwowania, słuchania i rozumienia różnic kulturowych [Baranova i in., 2020, s. 1–6].

Warto też zwrócić uwagę na rolę “sytuacji krytycznych”, czyli momentów nieporozumień, konfliktów kulturowych albo zwykłego zaskoczenia tym, jak bardzo coś różni się od ugruntowanych przyzwyczajeń. To właśnie w takich niewygodnych chwilach studenci zaczynają się zastanawiać, dlaczego myślą i reagują w określony sposób. Dzięki temu potrafią spojrzeć na własne założenia kulturowe z dystansu [Dolce i in., 2023, s. 3–4; Szydło i in., 2026].

Proces ten nie zachodzi od razu, lecz rozwija się stopniowo. Na początku pobytu studenci zwykle oceniają nową kulturę przez pryzmat własnych norm i wartości.

Z czasem, dzięki częstszym kontaktom i świadomej refleksji, ich perspektywa robi się bardziej otwarta. Zaczynają rozumieć, że inny sposób działania nie jest lepszy, bądź gorszy, a wynika jedynie z innych realiów społecznych.

Dlatego kluczowym czynnikiem staje się poziom wsparcia ze strony uczelni, zarówno dobrego przygotowania przed wyjazdem, jak i pomocy w przemyśleniu doświadczeń po powrocie. Badania pokazują, że sama długość pobytu za granicą nie wystarczy do głębokiej zmiany kompetencji międzykulturowych. Liczy się to, czy student świadomie przetworzył to, co przeżył [Sierra-Huedo i Foucart, 2022, s. 1–12].

W kontekście kompetencji językowych, najważniejszym czynnikiem wpływającym na ich rozwój wydaje się stopień rzeczywistego „zanurzenia” w języku, czyli

zakres w jakim student posługuje się nim w codziennych sytuacjach. W efekcie największy postęp obserwuje się w płynności mówienia, która wynika z częstej, naturalnej komunikacji [<https://esn.org/living-language-studying-abroad-perspective>, 06.07.2026]. Istotny okazuje się również poziom kompetencji językowych posiadanych przez studenta przed wyjazdem. Osoby rozpoczynające naukę od podstaw zazwyczaj mają większą przestrzeń do rozwoju niż te, które wcześniej posługiwały się już danym językiem na poziomie zaawansowanym [Altıntaş i Sarıçoban, 2023, s. 303–314].

Rozwój dotyczy przede wszystkim umiejętności receptywnych, czyli rozumienia tekstów słuchanych i czytanych. Kształtują się one w sposób naturalny, zwłaszcza gdy student na co dzień obcuje z językiem. Inaczej przedstawia się sytuacja w przypadku umiejętności produktywnych, a więc aktywnego stosowania słownictwa w mowie i piśmie, które wymagają większej praktyki. Warto zaznaczyć, że samo przebywanie w środowisku językowym, bez udziału w kursach czy zorganizowanych zajęciach, niekoniecznie przynosi w tym zakresie spodziewane rezultaty [Altıntaş i Sarıçoban, 2023, s. 303–314].

Program Erasmus+ wpływa również na rozwój kompetencji akademickich, choć w tym przypadku skala korzyści zależy od nieco innych czynników. Znaczącym czynnikiem jest stopień, w jakim program studiów na uczelni przyjmującej odpowiada temu, czego student uczy się w swojej pierwotnej placówce. Zbyt duże różnice w treściach nauczania mogą sprawić, że mimo formalnego zaliczenia przedmiotów pojawią się luki w wiedzy i kompetencjach (Baranova i in., 2020). Nie bez znaczenia pozostaje też sama metoda nauczania. Kontakt z innym stylem prowadzenia zajęć, oceniania czy prowadzenia pracy badawczej może pomóc w kształtowaniu samodzielności intelektualnej oraz krytycznego myślenia [Gudanowska i in., 2025, s. 40–41]. Uczestnik programu styka się wtedy z nowymi wymaganiami, co niejako wymusza zmianę dotychczasowych nawyków uczenia się [Baranova i in., 2020, s. 1–6].

Warto też zauważyć, że efekty zdobytych za granicą umiejętności analitycznych i badawczych często ujawniają się dopiero po powrocie do kraju, ponieważ wtedy właśnie zaczynają wpływać na dalszą edukację oraz karierę zawodową. Ułatwiać mają wejście na rynek pracy i przyspieszają objęcie stanowisk, które wymagają samodzielności w podejmowaniu decyzji [Parlament Europejski, 2020].

Rozwój kompetencji nie musi przekładać się wprost na zmianę planów zawodowych. To, na czym ta zależność polega, najbardziej widoczne jest w badaniach wykorzystujących dane administracyjne oraz naturalny eksperyment związany z programami punktowymi kwalifikującymi do wyjazdu. Wykazano dzięki nim, że udział

w Erasmus+ zwiększa szansę na zatrudnienie trzy lata po studiach i skraca czas potrzebny na znalezienie pierwszej pracy. Stoją za tym dwa konkretne czynniki: lepsza znajomość angielskiego oraz większa gotowość absolwenta do przeprowadzki, a nie jedynie formalne uczestnictwo w wyjeździe wykazywane w procesie rekrutacyjny, [De Benedetto i in., 2025, s. 39-40]. Zmiana w myśleniu o karierze polega więc w praktyce na poszerzeniu obszaru, w którym absolwent w ogóle rozważa podjęcie zatrudnienia. Potwierdzają to wcześniejsze analizy pokazujące, że uczestnictwo w programie zwiększa prawdopodobieństwo faktycznego podjęcia pracy za granicą. Wskazuje to na występowanie trwałej prawidłowości, nie zaś jednorazowej obserwacji opartej o pojedyncze, konkretne badanie [Parey i Waldinger, 2011, s. 208-209].

Zależność ta ujawnia się jednak w określonych warunkach i z pewnym opóźnieniem. Poprawa sytuacji zawodowej jest wyraźniejsza wśród mężczyzn oraz osób studiujących kierunki ścisłe i techniczne. W innych grupach okazuje się znacznie słabsza albo statystycznie nieistotna. Mobilność nie zwiększa przy tym szansy na znalezienie stanowiska zgodnego z wyuczonym zawodem. Erasmus+ ułatwia więc samo wejście na rynek pracy, lecz nie gwarantuje dopasowania osoby do kierunku studiów [De Benedetto i in., 2025, s. 39-40]. Podobnej zmiany nie widać też bezpośredni po powrocie z mobilności. Analiza oparta na danych z Uniwersytetu Bolońskiego, wykorzystująca zbliżoną metodę, nie ujawniła istotnych różnic w decyzjach edukacyjnych rok po ukończeniu studiów pomiędzy uczestnikami wymiany a pozostałymi studentami. Sam pobyt za granicą wiązał się za to z lepszymi wynikami na dyplomie, zwłaszcza u osób z kierunków ścisłych oraz tych, którzy aplikowali już na pierwszym roku [Granato i in., 2024, s. 12-13]. Wpływ Erasmus+ na plany zawodowe ujawnia się więc dopiero po kilku latach od zakończenia studiów, z reguły w postaci decyzji o przeprowadzce czy pracy za granicą.

2. Metodyka badań

Celem głównym badania była analiza i ocena w jakim stopniu uczestnictwo w programie Erasmus+ wpłynęło na decyzje zawodowe i rozwój wyżej opisanych kompetencji wśród wybranej grupy jego uczestników oraz porównanie otrzymanych odpowiedzi z niektórymi innymi, dostępnymi danymi o charakterze statystycznym. Na etapie omówienia samego programu, jego historii i charakteru kompetencji posłużono się krytyczną analizą piśmiennictwa, obejmującą pozycje literatury naukowej, akty prawne wpływające na funkcjonowanie programu oraz witryny i dokumenty udostępniane przez Erasmus+. Celem dodatkowym i o charakterze metodologicznym było stworzenie podwalin pod późniejsze badania oraz analiza w jakim

stopniu wyniki przeprowadzone na małej próbie badawczej różnić się będą od analizy na grupie o wyższej istotności statystycznej w kontekście wpływu programu Erasmus+ na decyzje zawodowe.

W celu przeprowadzenia badania posłużono się metodą CAWI (Computer-Assisted Web Interview). Jest to wywiad wspomagany komputerowo, realizowany poprzez wykorzystanie narzędzi internetowych. Metoda ta polega na tym, że respondent wypełnia ankietę samodzielnie, bez udziału ankietera, co pozwala na szybsze i wygodniejsze zbieranie danych od respondentów. [<https://das.pw.edu.pl/Raporty/Zrozumiec-badania-spoeczne/Czy-kazdy-potrafi-zrobic-ankiete-Uzytecznosc-ankiet-internetowych>, 13.07.2026] Ankietę przygotowano w Formularzach Google i skierowano do studentów, którzy wzięli udział w wymianie w ramach programu. Finalnie zebrano 76 wypełnionych kwestionariuszy. Liczba ta pozwala przeanalizować i wyciągnąć wnioski dla badanej grupy, nie zaś dla całej populacji. Dzięki temu możliwe jest porównanie wyniku otrzymanego na bazie mniejszej próby z danymi statystycznymi, a w przyszłości z wynikami analogicznego, pełnoskalowego badania. Formularz zawierał 29 pytań otwartych oraz zamkniętych podzielonych na sekcje:

- dotychczasowe doświadczenie zawodowe,
- możliwości oraz doświadczenia związane z Erasmus,
- wpływ na plany zawodowe,
- dane demograficzne (metryczka).

Formularz udostępniony został za pośrednictwem aplikacji WhatsApp oraz Facebook. Zastosowano dobór celowy na podstawie potencjalnych doświadczeń związanych z uczestnictwem w programie Erasmus+. W formularzu stosowano język angielski.

3. Wyniki badań

Poniżej zaprezentowano główne wyniki przeprowadzonego badania. Wzięło w nim udział 76 respondentów, z których 48 to mężczyźni, 25 kobiety, a 3 osoby wstrzymały się od odpowiedzi. Większość uczestników mieściło się w przedziale wiekowym 20-27 lat, co odpowiada grupie osób, do których w założeniu skierowany jest program Erasmus+.

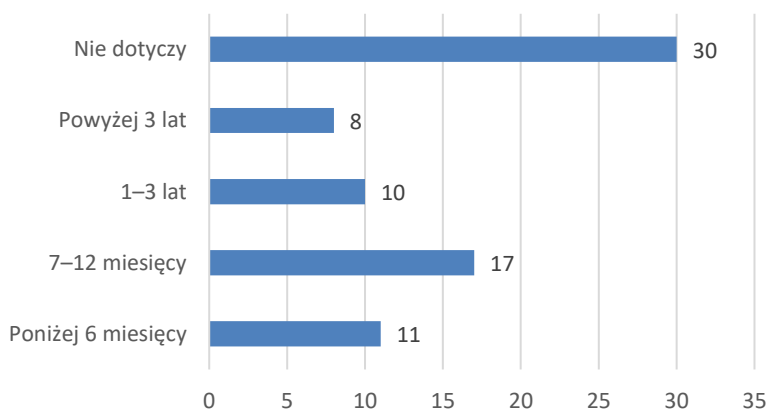
Respondenci zostali zapytani o posiadane doświadczenie zawodowe, obejmujące zatrudnienie, staże oraz praktyki zawodowe. Osoby deklarujące posiadanie doświadczenia zawodowego zostały następnie poproszone o wskazanie źródła jego nabycia (rys. 1). Wyniki wskazują, że większość osób biorących udział w badaniu (46) posiadała różnego rodzaju doświadczenie zawodowe przed wyjazdem.

Rys. 1. Doświadczenie zawodowe respondentów

Źródło: opracowanie własne.

Następnie grupa badawcza została zapytana o łączną długość posiadanego doświadczenia zawodowego (rys. 2).

Rys. 2. łączny czas dotychczasowego doświadczenia respondentów

Źródło: opracowanie własne.

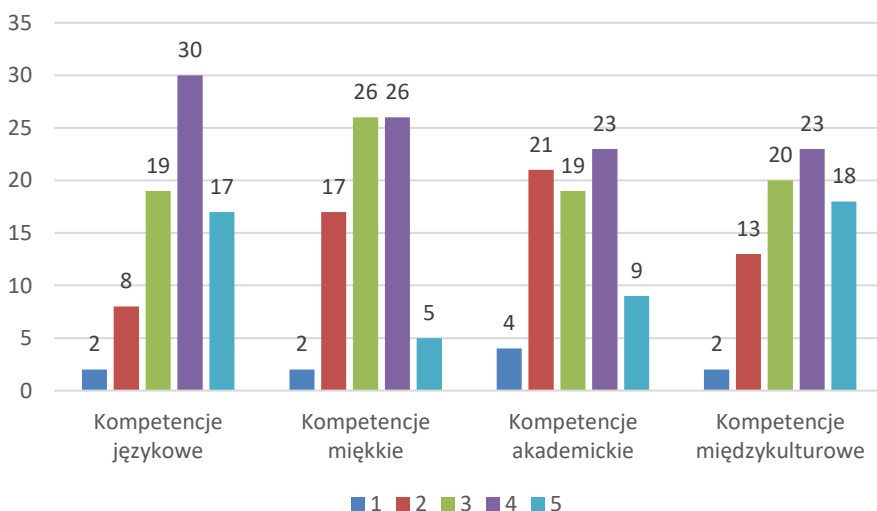
Uzyskany rozkład odpowiedzi pokazuje, że grupa badawcza była pod tym względem dość zróżnicowana. Świadczy to o tym, że w badaniu wzięli udział zarówno studenci dopiero rozpoczynający swoją aktywność zawodową, jak i osoby z już ugruntowanym doświadczeniem. Spośród następujących form: pełny etat,

część etatu, płatny / bezpłatny staż, wolontariat oraz samozatrudnienie / freelancing, najpopularniejszą 45% stanowił pełen etat.

Respondenci zostali zapytani, czy udział w programie Erasmus+ wpłynął na ich plany zawodowe, przy czym mogli wybrać jedną z czterech odpowiedzi: znaczącą zmianę planów, częściową zmianę planów, brak zmiany planów lub brak pewności co do wpływu programu. Najliczniejszą grupę, 42 osoby (55%), stanowili respondenci, którzy zadeklarowali częściową zmianę swoich planów zawodowych

Sprawdzono również w jakim stopniu udział w wyjeździe wpłynął na ich decyzję dotyczącą pracy poza granicami kraju. Ankietowani mogli wybrać jedną z czterech opcji: wcześniejszy brak rozważania takiej możliwości, który zmienił się po wyjeździe, potwierdzenie wcześniejszych planów, ich brak lub deklarowany brak wpływu programu. Najliczniejszą grupę, 33 osoby (43%), stanowili respondenci, u których wyjazd wzbudził zainteresowanie pracą za granicą, mimo że wcześniej jej nie rozważali

Jednym z głównych aspektów prowadzonego badania była ocena kandydatów wpływu uczestnictwa w programie Erasmus+ na rozwój ich kompetencji. W tym celu skorzystano z pięciostopniowej skali Likerta. (w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza brak poprawy, a 5 znaczną poprawę) W poniższym wykresie (rys. 3) zaprezentowano otrzymane wyniki.

Rys. 3. Wpływ wyjazdu w ramach programu Erasmus+ na rozwój kompetencji

Źródło: opracowanie własne.

Na podstawie powyższej tabeli uznać należy, że najwyżej ocenionym obszarem są kompetencje językowe, bowiem sumaryczna liczba respondentów oceniających je na nie mniej niż 4 wynosiła 47 osób. Wysoko ocenione zostały również kompetencje międzykulturowe, w przypadku których liczba odpowiedzi 4 i 5 stanowiły łącznie 41 głosów.

Niższe oceny odnotowano natomiast w przypadku kompetencji miękkich oraz akademickich. W obu grupach dominowały wyważone odpowiedzi przy czym z jednocześnie wyższym udziale niskich ocen. Najniżej ocenionym obszarem okazały się kompetencje akademickie, gdzie ocenę 1 lub 2 wskazało łącznie 25 respondentów, co stanowi blisko jedną trzecią wszystkich odpowiedzi.

Reasumując, wyniki badania sugerują, że udział w programie Erasmus+ w badanej grupie w największym stopniu przełożył się na rozwój kompetencji językowych i międzykulturowych, w mniejszym natomiast na kompetencje miękkie i akademickie

4. Dyskusja wyników

W celu porównania wyników jako pierwszy punkt odniesienia obrano ankietę przeprowadzoną wśród 269 byłych uczestników programu Erasmus, studentów Uniwersytetu Medycznego w Poznaniu. Podczas badania zaobserwowano poprawę umiejętności językowych, która jako korzyść z wyjazdu wskazało aż 94% respondentów, z czego 77% oceniło tę poprawę jako znaczącą, a 57% zadeklarowało, że program wpłynął na ich plany zawodowe [Żebryk i in., 2021, s. 7-10]. Wynik dotyczący kompetencji językowych jest wysoce zbieżny z badaniem własnym, w którym kompetencje te okazały się najwyżej ocenianym obszarem rozwoju, z 61,8% respondentów wskazujących ocenę 4 lub 5 w pięciostopniowej skali. Podobnie zbieżny jest wynik dotyczący planów zawodowych: w badaniu własnym łącznie 67,1% respondentów (42 osoby deklarujące częściową zmianę planów oraz 9 osób deklarujących zmianę znaczącą) wskazało jakąkolwiek formę wpływu wyjazdu na swoją ścieżkę zawodową.

Uzupełniającym materiałem porównawczym jest ankieta przeprowadzona wśród 70 studentów uczestniczących w wymianie Erasmus. Respondenci zostali poproszeni o ocenę w pięciostopniowej skali Likerta, jak istotne okazały się poszczególne lekcje wyniesione z pobytu za granicą. Najwyżej ocenili naukę języka kraju przyjmującego, uzyskując średnią 4,78 w jednej grupie badanych i 4,80 w drugiej, a więc najwyższą spośród wszystkich ocenianych aspektów [Almarza i in. 2017, s. 100]. Niemal równie wysoko oceniono otwartość i chęć nawiązywania kontaktów z innymi odpowiednio 4,68 i 4,73. Wyniki te potwierdzają obserwację z badania

własnego, w którym to właśnie kompetencje językowe i międzykulturowe uzyskały najwyższe średnie oceny spośród czterech analizowanych kategorii.

Podsumowanie

Wyniki i wnioski otrzymane z powyższego badania pozwalają uznać, że program Erasmus+ wpłynął na decyzje zawodowe oraz kompetencje członków badanej grupy w stopniu znacznym. W zestawieniu z przywoływanymi innymi pracami na podobny temat jest to zgodne z założeniami i obecnym stanem wiedzy, choć podkreślić należy pewne różnice w zakresie doboru próby oraz zakresu badanych kompetencji. Przywoływane badania koncentrowały się na częściowo innej grupie respondentów, odpowiednio studentach medycyny oraz studentach filologii, podczas gdy próba własna obejmowała studentów różnych kierunków. Mogło wpłynąć na nieco odmienny rozkład ocen w poszczególnych kategoriach.

Badana grupa zasadniczo pozytywnie ocenia rozwój kompetencji związany z wyjazdem i udziałem w programie, w szczególności z zakresu zdolności językowych oraz międzykulturowych. Ponadto respondenci zwrócili uwagę na ograniczoną zmianę swoich planów zawodowych oraz wzrost zainteresowania możliwością pracy poza granicami ojczyzny. Wyniki te zbieżne są z innymi przywołanymi analizami, choć wymagają dalszych porównań.

Uzyskane dane mogą pozwolić na lepsze zrozumienie wpływu programu Erasmus+ w mikroskali na decyzje zawodowe i rozwój kompetencji jego uczestników oraz stanowić przyczynek do dalszego rozwoju komponentu związanego z wpływem programu na zdolności i pozycję na rynku pracy jego uczestników, choć należy podkreślić, że wyniki mają charakter ściśle powiązany z badaną grupą i nie powinny być przenoszone bezpośrednio na całą populację. Mimo to wykazują zbieżność z wynikami podobnych prac prowadzonych w innych ośrodkach. W przyszłości mogą zostać zestawione z analizą większej, statystycznie znaczącej próby, a przez to stanowić ciekawą możliwość porównania znaczenia wielkości prowadzonego badania w kontekście analizy programu Erasmus+ i podobnych zjawisk. Tym samym, z metodologicznego punktu widzenia, stanowią wyjście dla dalszych badań.

ORCID iD

Marcin Czubaszek: <https://orcid.org/0009-0000-2368-0449>

Literatura

1. Altıntaş N., Sariçoban A. (2023), *The impacts of Erasmus+ on foreign language development*, Bartın University Journal of Faculty of Education, 12(2), pp. 303–314.
2. Baranova T., Kobicheva A., Tokareva E. (2020), *The impact of Erasmus program on intercultural communication skills of students*, E3S Web of Conferences, 164, p. 12013.
3. De Benedetto M. A., De Paola M., Scoppa V., Smirnova J. (2025), *Erasmus program and labor market outcomes: Evidence from a fuzzy regression discontinuity design*, Labour Economics, 93, p. 102675.
4. Dec G., Szydło J. (2023), *Program Erasmus+ jako źródło doskonalenia kompetencji przyszłych menedżerów*, Akademia Zarządzania 7(3), s.114-133.
5. Dolce V., Davoine É., Wodociąg S., Ghislieri C. (2023), *The road to an international career: The "Erasmus effect" on resilience, intercultural interactions and cultural intelligence*, International Journal of Intercultural Relations, 93, p. 101769.
6. Dział Analiz Strategicznych Politechniki Warszawskiej. *Czy każdy potrafi zrobić ankietę? Użyteczność ankiet internetowych*. <https://das.pw.edu.pl/Raporty/Zrozumiec-badania-spoeczne/Czy-kazdy-potrafi-zrobic-ankiete-Uzytecznosc-ankiet-internetowych>
7. Ejdyś J., Halicka K., Kosior-Kazberuk M., Szpilko D., Krawczyk-Dembicka E., Czerniawska M. (2024), *Kompetencje teraźniejszości i przyszłości – oczekiwania pracodawców reprezentujących mikro, małe oraz średnie przedsiębiorstwa w województwie podlaskim*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok.
8. Encyclopedia.com. *Erasmus Program*. <https://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/erasmus-program> [04.07.2026]
9. Erasmus Student Network. (2021), *Living in the language: Studying abroad*. <https://esn.org/living-language-studying-abroad-perspective> [04.07.2026]
10. EU Calls (2025), *ERASMUS+ Guide – Part 1: An Overview of Erasmus+ Key Actions and Application Process*, <https://eucalls.net/blog/an-overview-of-erasmus-key-actions-and-application-process> [04.07.2026]
11. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji [FRSE]. (2024), *Erasmus+ 2024: zasady, terminy, przewodnik po programie*. <https://www.frse.org.pl/aktualnosci/erasmus-2024-zasady-terminy-przewodnik-po-programie> [04.07.2026]
12. Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji [FRSE]. (2025), *Raport roczny Erasmus+ 2024 już dostępny*. <https://www.frse.org.pl/aktualnosci/raport-roczny-erasmus-2024-juz-dostepny> [06.07.2026]
13. Granato S., Havari E., Mazzarella G., Schnepf S. V. (2024), *Study abroad programmes and student outcomes: Evidence from Erasmus*. Economics of Education Review, 99, p. 102510.

14. Almarza G. G., Martínez R., Llavador F. (2017), *Approaching Erasmus Students' Inter-cultural Communicative Competence Through Their Socialisation Patterns*. Journal of English Studies, 15, pp. 89–106.
15. Gudanowska A., Siderska J., Kobylińska U., Szpilko D., Szydło J. (2025), *Mapowanie nowoczesnych metod i technik nauczania na poziomie wyższym w województwie podlaskim*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok.
16. Komisja Europejska. (2014), *The Erasmus Impact Study: Effects of mobility on the skills and employability of students and the internationalisation of higher education institutions*. Publications Office of the European Union.
17. Komisja Europejska. *What is the structure of the Erasmus+ Programme?* <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/priorities-of-the-erasmus-programme/structure> [04.07.2026]
18. Komisja Europejska. *Opportunities for organisations*. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/opportunities/opportunities-for-organisations> [04.07.2026]
19. Komisja Europejska. *Key Action 1: Learning Mobility of Individuals*. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-b/key-action-1/introduction> [04.07.2026]
20. Komisja Europejska, *Erasmus to Erasmus+: history, funding and future*. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/about-erasmus/history-funding-and-future> [04.07.2026]
21. Parey M., Waldinger F. (2011), *Studying abroad and the effect on international labour market mobility: Evidence from the introduction of ERASMUS*. The Economic Journal, 121(551), pp. 194–222.
22. Parlament Europejski. (2020), *Impact of the Erasmus+ programme*. European Parliamentary Research Service (EPRS).
23. Rada Unii Europejskiej (2018), *Zalecenie Rady z dnia 22 maja 2018 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie*. Dziennik Urzędowy UE (2018/C 189/01) pp. 1–13. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=oj%3AJOC_2018_189_R_0001
24. Rada Unii Europejskiej, *The EU's long-term budget for 2028–2034*. <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/the-eu-s-long-term-budget-2028-2034/> [04.07.2026]
25. Sierra-Huedo M. L., Foucart J. (2022), *Intercultural and professional skills in student mobility to boost employability*. Journal of Intercultural Communication, 22(3), pp. 1–12.
26. Szpilko D., Siderska J., Szydło J., Gudanowska A., Kobylińska U., Kononiuk A. (2024), *Analiza i ocena zdolności myślenia perspektywicznego i kompetencji transwersalnych wśród uczniów i studentów z województwa podlaskiego – studia foresightowe*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok.

27. Szydło, J., Rzepka, A., Nica, E., Lăzăroiu, G., Czerniawska, M. (2026), *Measuring intercultural competences: Analysis of selected constructs and research tools*, Economics and Environment 97(2), 1299.
28. Żebryk P., Przymuszała P., Nowa, J. K., Cerbin-Koczorowska M., Marciniak R., Cameron H. (2021), *The Impact of ERASMUS Exchanges on the Professional and Personal Development of Medical Students*. International Journal of Environmental Research and Public Health, 18(24), s. 13312.

The Impact of Participation in the Erasmus+ Programme on the Competence Development and Career Plans of Higher Education Students

Abstract

This article aims to analyze the impact of participation in the Erasmus+ program on the competence development and career plans of university students. A study was conducted using the CAWI method among former program participants, employing a questionnaire with a five-point Likert scale to assess the development of four competence categories: linguistic, soft, intercultural, and academic. Participation in the program had the greatest impact on the development of linguistic and intercultural competencies, while its effect on soft and academic competencies was less pronounced. The exchange also influenced the career plans of a significant number of respondents, including their interest in working abroad. When compared with other studies on the subject, the results show a high degree of consistency regarding both the competencies developed and the direction of the program's impact on participants' career decisions as well as to compare the obtained results with findings reported in previous studies.

Key words

Erasmus+ Programme, competences, career plans